

Plan

Diarienummer
511-1188-2019

Öraån

Uppföljningsplan för Naturreservat

Länsstyrelsen
Jämtlands län

Omslagsbild:

Öraån och flodpärlmusslor.

Foto: Länsstyrelsen Jämtlands län.

Fakta om området

Namn: Öraån

Län: Jämtland

Kommun: Bräcke

Områdestyp: Naturreservat

Fiskeförvaltare: Arrenderat privat område

Areal: 2,7 hektar limnisk naturtyp

Utgiven av

Länsstyrelsen Jämtlands län

Mars 2019

Tryck

Länsstyrelsens tryckeri, Östersund 2018

Löpnummer

2019:23

Diarienummer

511-1188-2019

Publikationen kan laddas ner från Länsstyrelsens hemsida
www.lansstyrelsen.se/jamtland

Innehållsförteckning

Områdesbeskrivning	4
Vattenförvaltning	4
Obligatoriska uppföljningsmoment Sjöar och vattendrag	5
Målindikatorer	6
Tidigare och pågående provtagningar	6
Plan för fortsatt uppföljning	6
Levande dokument.....	7
Litteratur	8

Områdesbeskrivning

Det utpekade området utgörs av ett skyddsvärt vattendrag med flodpärlmussla (*Margaritifera margaritifera*) och öring (*Salmo trutta*). Syftet med naturreservatet är att bevara ett vattendrag med mycket höga naturvärden, bland annat i form av reproducerande flodpärlmussla och öring. Syftet är också att bevara omgivande skogs- och våtmark som en funktionell skyddszon för vattendraget och att även utveckla områdets naturvärden knutna till skog och våtmark.

Detta innebär att processer och strukturer såsom ostörd hydrologi med därtill hörande vattenståndsväxningar, tillförsel av död ved, intakta strandzoner och botten samt vandringvägar för vattenorganismer så långt möjligt bevaras i naturligt fungerande tillstånd.

Värdefulla företeelser och strukturer som särskilt ska beaktas är:

- Att sand- och grusbottenarna genomströmmas med klart, syrgasrikt, näringsfattigt och välbuffrat vatten under hela året.
- Kontinuitet i närmiljön (hydrologi, luftfuktighet, substrattillgång) – fungerande buffertzon.
- Strandzoner med naturliga erosions- och sedimentationsprocesser.
- God vattenkvalitet.

Öraån tillhör en naturtyp som beskrivs som små till medelstora naturliga vattendrag med flytbladsvegetation eller akvatiska mossor. Naturtypen utgörs av naturliga variationer av vattenståndet och skiftande vattendynamik, med lugna till forsande vattendragssträckor, som skapar en variation av strandmiljöer och botten med förutsättningar för hög biologisk mångfald. Vattendrag av denna typ är ofta näringsfattiga med klart vatten.

Vattenförvaltning

För varje vattenförekomst i akvatiska habitat finns för området särskilt viktiga kvalitetsfaktorer. Dessa utgör grunden för den sammanvägda ekologiska statusen. Minst God ekologisk status skall uppnås i enlighet med ramdirektivet för vatten (Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG). Det innebär enkelt uttryckt att värdena för ytvattenförekomstens biologiska kvalitetsfaktorer uppvisar små av mänsklig verksamhet framkallade störningar, men avviker endast i liten omfattning från de värden som normalt gäller för ytvattenförekomsten vid opåverkade förhållanden (Havs- och vattenmyndighetens rapport 2017:15).

Uppföljning i skyddade områden innebär att samla in uppgifter för att utvärdera tillståndet för naturtyper, arter och friluftsliv. Oftast genomförs mätningar för att se om uppsatta bevarandemål är uppnådda eller så bedöms tillstånd eller status på annat sätt. Insamlade uppgifter kan också användas för nationella bedömningar av bevarandestatus för naturtyper eller arter. Uppföljningen fokuserar i regel på om ett visst tillstånd/mätvärde är uppnått eller inte. Mindre arbete läggs på att följa trender, vilket kräver mer omfattande mätsinaster (Rapport 6379:2010. NV).

Obligatoriska uppföljningsmoment Sjöar och vattendrag

Obligatoriska moment i sjöar utgörs av uppföljning av flödesreglering och närmiljöns naturlighet. För vattendrag är de obligatoriska momenten bland annat uppföljning av att vattenvägarna är fria, samt den typiska arten flodpärlmussla (Tabell 1). Negativa arealförändringar till följd av mänskliga ingrepp bör följas upp.

Vattendrag är ofta påverkade av antropogena fysiska ingrepp och annan påverkan som bör åtgärdas. Uppföljning av restaureringsåtgärder till exempel strukturer och funktioner såsom vandringsvägar, bottenstrukturer och återställd flödesregim, kommer därför att utgöra en betydande del av uppföljningsinsatsen. Det är lämpligt att i första hand använda typiska arter som fiskar eller stormusslor som målbildindikatorer vid uppföljning av åtgärder (Rapport 6379:2010. NV).

TABELL 1. OBLIGATORISK UPPFÖLJNING INOM SJÖAR OCH VATTENDRAG. ENLIGT RAPPORT 6379:10 NATURVÅRDSVERKET.

Grupp	Egenskap	Omdrev	Naturtyp	Kommentar/metod
Sjöar	Areal	12	Alla	Mäts främst genom uppdatering VIC-natur.
Sjöar	Flödesreglering enligt Hydromorfologiska bedömningsgrunder (NV-07) med avseende på hydrologi	12	3110,3130	Information hämtas från rapportering vattendirektivet
Sjöar	Exploatering, bebyggelse, bryggor etcetera	12	Alla	Ingreppsindikator som ofta faller under tillsyn. Kart- eller fjärranalys.
Vattendrag		12	Alla	Mäts främst genom uppdatering VIC-natur.
Vattendrag	Fria vandringsvägar, det vill säga låg fragmenteringsgrad/barriäreffekt (Hydromorfologiska bedömningsgrunder NV-07).	12	Alla	Information hämtas från rapportering vattendirektivet.
Vattendrag	Förekomst av juvenil tjockskalig målarmussla och/eller flodpärlmussla.	12	Alla (i områden med förekomst av arterna).	Fältmetod. Samordning uppföljning av arter i bilaga 2 och gemensamt delprogram RMÖ/ÅGP för flodpärlmussla.

Målindikatorer

Till bevarandemålen för Natura 2000-områden finns kopplade mätbara målindikatorer, som är de faktorer som i praktiken följs upp i uppföljningsprocessen. Uppföljning av målindikatorer görs med sex- eller tolvårsintervall (Rapport 6379:2010. NV). Målindikatorer är till exempel typiska arter som för Öraån framför allt är flodpärlmussla och öring. Trots att Öraån inte är ett Natura 2000-område kan mätbara målindikatorer för uppföljning användas även här.

Tidigare och pågående provtagningar

TABELL 2. PROVTAGNINGAR SOM TIDIGARE UTFÖRTS ELLER FORTFARANDE PÅGÅR INOM NATURRESERVATET. I TABELLEN REDOVISAS TYP AV PROVTAGNING, LÄNSSTYRELSENS STATIONS ID, PROVTAGNINGSENTERVALL, INOM VILKET PROGRAMOMRÅDE PROVTAGNINGEN UTFÖRTS/UTFÖRS (OM INFO FINNS) SAMT PROVTAGNINGÅR.

Typ (Befintlig uppföljning)	StationsID	Provtagningsintervall, antal prov	Programområde	Provtagningsår
Flodpärlmussla	Uppströms reservatet	15 lokaler		1996 och 2005
Biotopkartering	Från Tivsjön till Norrsjön	En gång		2009

Plan för fortsatt uppföljning

Länsstyrelsen fram en plan för kontinuerlig uppföljning av naturreservatet bevarandemål, utvärdering av områdets skötselåtgärder och identifiera behov av ytterligare åtgärder, detta för att upprätthålla syftet med naturreservatet. Uppföljningsplanen tydliggör metoder, uppföljningsfrekvenser, kostnader och finansiering. Länsstyrelsen ansvarar för att målsättningen med området uppfylls.

Förutom den uppföljning som listas i tabell 3 bör området besökas ungefär vartannat år. Där en översiktlig notering över områdets morfologiska och hydrologiska förhållanden görs. Även noteringar av närliggande skogsburksåtgärder eller andra påverkanskällor utförs.

TABELL 3. I TABELLEN REDOVISAS VILKA PÅVERKANSAKTORER SOM FINNS PÅ NATURRESERVATET. ÅTGÄRDER, UPPFÖLJNINGSMETODER FÖR UPPFÖLJNING AV ÅTGÄRDER, STARTÅR FÖR UPPFÖLJNING SAMT MED VILKA INTERVALLER UPPFÖLJNING SKA SKE, LOKALINFORMATION, KOSTNADER SAMT FINANSIERING OM SÅDAN ÄR KÄND.

Påverkan	Åtgärd	Uppföljning	Startår	Intervaller (år)	Lokaler	Kostnad	Förslag finansiering
Skogsbruk (historiskt och modernt) och historiskt pärlfiske. Fysisk påverkan		Inventering av flodpärlmussla	2019	6	Nya lokaler inom reservatet		Skötselmedel
Fysisk påverkan	Biotopåterställning	Biotopkartering	2019	12	Se tabell 2	5 kr/metern	Skötselmedel
Antropogen påverkan	Informationsinsatser, tillsyn.	Vattenkemiprovtagning	2019	6	I samband med Elfiske och BF	500 kr/prov	Skötselmedel
Skogsbruk, Fritidsfiske	Informationsinsatser, tillsyn. Fiskereglering	Elfiske	2019	6	2 lokaler	3 000 kr/lokal	Skötselmedel
Skogsbruk (historiskt och modernt)	Informationsinsatser, tillsyn.	Bottenfaunaprovtagning	2019	6	1 lokal	3 000kr/lokal	Skötselmedel
Vägnät (allmänt, skogsbruk)	Trumbyte, tröskling, passager för utter	Inventering av vägpassager	2019	12	Längs hela naturreservatet		Ev. Trafikverket

Levande dokument

Uppföljningsplanen fungerar som en sammanfattning av de undersökningar som genomförts i det aktuella området genom åren fram till och med 2017/2018 och en startplan för fortsatt uppföljning. För att den fortsatta uppföljningen enkelt skall kunna uppdateras med nya undersökningar, förändringar i finansiering, antal lokaler eller uppföljningsintervaller skapas en databas med tabell 3 som utgångspunkt. För information om förändringar i uppföljningsarbetet kontakta Länsstyrelsen Jämtlands län.

Litteratur

Havs- och Vattenmyndigheten. (2017). Sötvattenanknutna Natura 2000-värdens känslighet för hydromorfologisk påverkan. Eddie von Wachenfeldt och Ulf Bjelke. Havs- och vattenmyndighetens rapport 2017:15.

Länsstyrelsen Jämtlands län 2015. Beslut för bildande av Öraåns naturreservat.

Länsstyrelsen Jämtlands län 2015. Skötselplan för Öraåns naturreservat.

Naturvårdsverket 2010. Uppföljning av skyddade områden i Sverige. Riktlinjer för uppföljning av friluftsliv, naturtyper och arter på områdesnivå. Rapport 6379.

Länstyrelsen Jämtlands län

Postadress: 831 86 Östersund
Besöksadress: Residensgränd 7
Telefon: 010-225 30 00
jamtland@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/jamtland